

E-ISSN: 3023-820X
Kış 2024 • Winter 2024
Cilt 1 • Volume 1
Sayı 2 • Issue 2

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (KD-UDKEAD)
International Journal of Language, Culture and Literature Researches (KD-IJLCLR)

Baş Editör
Editor-in-Chief

Esra AKA

Danışma Kurulu
Advisory Board

Prof. Dr. Ahmet Atilla ŞENTÜRK
(İstinye Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahir SELÇUK
(Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Prof. Dr. Bülent BAYRAM
(Kırklareli Üniversitesi)

Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
(İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Ebru Burcu YILMAZ
(İnönü Üniversitesi)

Doç. Dr. Bünyamin TAŞ
(Aksaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR
(Gaziantep Üniversitesi)

Doç. Dr. Cemalettin YAVUZ
(Trakya Üniversitesi)

Prof. Dr. Kemal YAVUZ
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Doç. Dr. Fettah KUZU
(Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL
(İstanbul Kültür Üniversitesi)

Doç. Dr. Gülşah Gaye FİDAN
(Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Neslihan İlknur KOÇ KESKİN
(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan KAPLAN
(Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Akif GÖZİTOK
(Erzurum Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Nimet YILDIRIM
(Atatürk Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU
(Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuzhan DURMUŞ
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKAL
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Sadık ARMUTLU
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Prof. Dr. Ozan YILMAZ
(Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. Serkan TÜRKOĞLU
(Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Alan Editörleri

Field Editors

Klasik Türk Edebiyatı

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Halk Edebiyatı

Prof. Dr. Canser KARDAŞ
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Damlanur KÜÇÜKYILDIZ GÖZELCE
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Yeni Türk Edebiyatı

Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Türk Dili

Prof. Dr. Ümit HUNUTLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Türk İslâm Edebiyatı

Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
(İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Yılmaz ÖKSÜZ
(Ege Üniversitesi)

Türkçe Eğitimi

Öğr. Gör. Dr. Bestami BİLGE
(Çankırı Karatekin Üniversitesi)

Öğr. Gör. Hakan SÖNMEZ
(Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Tarih ABD

Prof. Dr. Hidayet KARA
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Sayı Hakemleri Issue Reviewers

Prof. Dr. Bahir SELÇUK
(Fırat Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKAL
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Ersen ERSOY
(Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)

Doç. Dr. Mustafa Sefa ÇAKIR
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Fettah KUZU
(Gaziantep Üniversitesi)

Doç. Dr. Sedat KARDAŞ
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR
(Gaziantep Üniversitesi)

Doç. Dr. Şule GÜMÜŞ
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Necip Fazıl DURU
(Ordu Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇELEBİOĞLU
(Artvin Çoruh Üniversitesi)

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Kadriye HOCAOĞLU ALAGÖZ
(Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nagihan ÇAĞLAYAN
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Ümran AY SAY
(Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Songül KARACA
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Hayriye DURKAYA
(Ordu Üniversitesi)

Yazı İşleri Sorumlusu

Managing Editor

Fatma TÜRK

Dil Editörleri

Language Editors

Öğr. Gör. Dr. Bestami BİLGE (Türkçe)

Öğr. Gör. Hakan SÖNMEZ (İngilizce)

Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir Sıddık ŞAHİN (Farsça)

Musahhihler

Proofreaders

Dilan ADANÇ

Hasan ERGÜLEÇ

Haydar ÖZÇELİK

Son Okuma Sorumluları

Final Proofreaders

İlknur CEVHER

Gizem SERGERDANOĞLU

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Cover Design and Layout

Beyza MURAT-ABDUKARIMOV

Yazışma Adresi

Contact

dergiklasikdivan@gmail.com

<https://dergi.klasikdivan.com>

Dibace

Kıymetli Klasik Divan Okurları,

Dil, kültür ve edebiyat incelemelerinin çok daha kıymetli olduğu günümüz çalışmalarına yeni bir soluk getirmeyi amaçlayarak yayıma başlayan *Klasik Divan: Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi 1/2 (KD-UDKEAD 1/2)*, 31 Aralık'ta yayımlanmıştır. Araştırmacıların özgün çalışmalar kaleme aldığı bu sayıda; çift kör hakem değerlendirmesi sonucunda uygun bulunmayanlar elenmiştir. En az iki hakem onayı alan yazılardan beşi *Araştırma Makalesi*, biri *Dijital Beşeri Bilimler Makalesi* ve ikisi *Kitap Tanıtım Yazısı* olmak üzere toplam sekiz yazı yayımlanmıştır. Dergiye yazılarıyla katkıda bulunan değerli araştırmacılara ve tüm yoğunluklarına rağmen hakemlik teklifimizi geri çevirmeyip titizlikle yazıları inceleyen kıymetli hakem kuruluna ve derginin yayın ekibine teşekkür ederiz. *KD-UDKEAD*'ın alanında nitelikli ve özgün makalelerle uzun soluklu olmasını temenni ediyoruz.

Saygılarımızla.

Baş Editör
Esra AKA

Makale göndermek için ilk tarih: 05 Temmuz 2024

Makale göndermek için son tarih: 05 Kasım 2024

2. Sayının yayımlanma tarihi: 31 Aralık 2024

İÇİNDEKİLER CONTENT

Dergi Künyesi:	I
Dibace:	V
İçindekiler:	VI

Araştırma Makalesi Research Article

1.Nigârî Divan'ında Efsanevi ve Mitolojik Şahsiyetler Legendary and Mythological Figures in Nigârî's Divan Doç. Dr. Gülşah Gaye FİDAN.....	101
2.Tâc-Taht-Payitaht Yahut Şiir-Sanat-Edebiyat Taj-Throne-Capital or Poetry-Art-Literature Dr. Gökçen DAŞ DARICI.....	116
3.Şerif Ali Kâdirî Dîvân'ı The Divan of Sharif Ali Kadiri Ayfer TURAN.....	140
4.Seyyid Hasan Hasib'in Maktel-i İmam Hüseyin'i Seyyid Hasan Hasib's Maktel-i İmam Hüseyin Habib ERDEM.....	163
5.Sûzî'nin Mihaloğlu Ali Bey Gazavatnâmesi'nde Savaş Tasvirleri War Depictions in Sûzî's Mihaloğlu Ali Bey Gazavatnâme Şule ÖZBEKTAŞ MOLLAHÜSEYİNOĞLU.....	179

Dijital Beşerî Bilimler Makalesi

Essay on Digital Humanities

6.Türk Edebiyatı Araştırmalarında Dijitalleşmenin İmkanları Üzerine: Dijital Edebî Atlaslar

On the Opportunities of Digitization in Turkish Literature Studies: Digital Literary Atlases

Selin YAVUZ.....194

Kitap Tanıtım Yazısı

Book Review

7.Türk Edebiyatında Sinbâd-Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Tıpkı Basım)

Fatma DAĞILMIŞ İLBAY.....205

8.Şefaât Kavramı ve Pîr Muhyiddîn'in Şefâ'at-Nâmesi

Rıdvan ÜNVER.....209

Türk Edebiyatında Sinbâd-Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Tıpkı Basım)

Fatma Dağılmış İlbaş

fatmanurdagilmis@gmail.com

Gaziantep Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0003-4587-3318>

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Mezunu

Makale Türü/Article Type: Kitap Tanıtım Yazısı

Geliş Tarihi/Date of Submission: 05.11.2024

Kabul Tarihi/ Date of Acceptance: 20.11.2024

Sayfa/Page: 205-208

Atıf/Citation: Dağılmış İlbaş, Fatma. “Türk Edebiyatında Sinbâd-Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Tıpkı Basım)-Kitap Tanıtım Yazısı”. *Klasik Divan: Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 1/2 (2024), 205-208.

Değerlendirme/Peer Review: İki dış hakem-Çift taraflı körleme/Double anonymized-Two external.

İntihal/Plagiarism: Bu makale turnitin programında taranmıştır. /This article was checked by turnitin.

Türk Edebiyatında Sinbâd-Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Tıpkı Basım)¹

Fatma DAĞILMIŞ İLBAY

Klasik Türk edebiyatında mensur eserler, anlaşılması güç bir şekilde yazılmış olsalar da kültürel zenginliğimizi yansıtmaları bakımından oldukça önemlidir. Pek çok kültürü içinde barındıran ve yaşatan bu eserler, geçmişe ışık tutarak bu günün aydınlanmasına ve çeşitli düğümlerin çözülmesine katkı sağlamıştır. Derin bir geçmişe sahip olan *Sinbâd-nâmeler*, ahlaki gaye ile yazılmış birçok hikâye içermektedir. Bu eserler, ana hikâyelerden oluşmakla birlikte küçük hikâyeleri de bünyesinde barındırır. Sinbâd-nâmelerin çeşitli nüshaları olmakla birlikte çerçeve hikâye külliyatları ile karşılaştırmaya gidilerek sınırlandırma yapılmıştır. Böylece Sinbâd hikâyelerinin kökeni ve yayılma süreçleri gözden geçirilmiştir.

Doç. Dr. Gülşah Gaye Fidan tarafından kaleme alınan ve 2013 yılında (Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü/Harvard Üniversitesi) yayımlanan kitap “Presentation”, “Ön Söz”, “Kısaltmalar” ve “Giriş” bölümü hariç toplam dört bölümden; “Sonuç”, “Kaynaklar”, “Sözlük”, “Dizin” ve “Tıpkıbasım” da dâhil 472 sayfadan oluşmaktadır.

Kitabın “Giriş” kısmında Fidan, ilk olarak Sinbâd-nâmelerin, *Binbir Gece Masalları*, *Tûtînâme* ve *Kırk Vezir* gibi çerçeve hikâye tekniğiyle oluştuğundan bahsederek bu metinlerin pek çok dile aktarıldığını belirtmiştir. “*Türkçede ise bazı kaynaklarda üç Sinbâd-nâme olduğu belirtilse de (Ateş, 1948, 18-22; Kurtuluş, 2009,244) İftihârrüddin Muhammed b. Ebû Nasr Kazvî'ye (Ö.1279) ait olduğu söylenen ilk çeviri günümüze ulaşamamıştır. Mevcut olan eserlerin biri Eski Anadolu Türkçesiyle oluşturulmuştur ancak Kitâb-ı Sinbâd adlı bu eserin müellifi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Bu çalışmanın temelini oluşturan metin, on altıncı yüzyılda Semerkandî'nin Farsça eserinin Muhammed Abdülkerîm bin Muhammed tarafından aktarılmasıyla oluşan ve Tuhfetü'l Ahyâr şeklinde isimlendirilen Sinbâd hikâyeleridir.*”¹ Bu bağlamda Sinbâd-nâmelerin hangi kültürlerle yayılmış olduğuyla ilgili de belli başlı değerlendirmelerde de bulunulmuştur. “Giriş” kısmına dâhil edilen “Sözlü Kültür-Yazılı Kültür İlişkisi”, “Klasik Türk Edebiyatında Hikâye”, “Klasik Türk Edebiyatında Hikâye Tasnifi” ve “Sinbâd-nâmeler” başlığı altında genel bir bilgiler verilerek değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca “Sinbâd-nâmeler” bölümü; “Sinbâd-nâmelerin Kökeni” ve “Sinbâd-nâme Versiyonları” adlı iki alt başlık şeklinde kaleme alınmıştır.

Kitabın “*Hikâyelerin Tahlihi*” başlıklı birinci bölümü, “Motif Halkaları ve Olay Örgüsü”,

1 Fidan, *Türk Edebiyatında Sinbâd- Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd*, 16.

“Konu/Tema”, “Zaman”, “Mekân”, “Şahıs Kadrosu”, “Bakış Açısı ve Anlatıcı”, “Anlatım Teknikleri” alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu bölümde, tahkiyeli metinlerin ana unsurunun olay örgüsü olduğuna vurgu yapılmıştır. Daha sonra çerçeve hikâye ve çerçeve hikâyenin içerisinde yer alan iç hikâyelerin olay örgüsüne değinilerek motif halkaları belirlenmiştir. Hikâyelerdeki olay örgüsü ve motifler mukayese edilerek benzerlikler ve farklılıkların olduğu görülmüştür. Sonrasında ise konu/tema, zaman, mekân, şahıs kadrosu, bakış açısı ve anlatıcı, anlatım teknikleri ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

“*Dil ve Anlatım Özellikleri*” isimli ikinci bölümde edebî metinlerin temel unsuru olan dilin, yazarların yaşamış olduğu kültüre göre yoğrulmasından kaynaklı olarak eserlerde çeşitli farklılıkların olması da tabii görülmüştür. Bu pencereden bakılacak olursa genel olarak hikâyelerin dil özellikleri ele alınarak *Tuhfetü'l Ahyâr*'da geçen atasözleri ve deyimlere yer verilmiştir.

Fidan, “*Sindbâd-nâmede Metinlerarası Özellikler*” başlıklı üçüncü bölümde ise metinlerarası ilişkiyi açıklayarak “*Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sindbâd'i metinlerarasılık bağlamında incelemek, benzer metinleri tespit edebilmek için öncelikle Sindbâd-nâme hikâyelerinin de içerisinde bulunduğu çerçeve hikâye geleneği üzerinde durmak*”² gerektiğini ifade etmiştir. Sindbâd hikâyeleri metinlerarası özellikleri bakımından ele alındığında *Binbir Gece Masalları ve Tûtînâme*'deki versiyonlar göz önünde tutularak çerçeve hikâyelerdeki benzerliklerden kaynaklı Kırk Vezir Hikâyelerindeki birbirine benzeyen hikâyeler ele alınmıştır. Bu bölüm, kısa bir değerlendirme ile sonlandırılmıştır.

“*Metin*” isimli kısmı ise kitabın son bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde ilk olarak yazar, nüsha tavsifinde bulunmuştur. Çeviri yazıda ele alınan ana metinler, *Tuhfetü'l Ahyâr* ve *Kitâb-ı Sindbâd* isimli eserlerdir. Yazar, ilk olarak *Tuhfetü'l Ahyâr* isimli eser hakkında hem muhtevası hem de şekil özellikleriyle ilgili genel bir bilgi vermiştir. Ayrıca hikâyelerin konularıyla ilgili olarak altı minyatür örneğine yer vermiştir.³ Yazar, *Kitâb-ı Sindbâd* isimli eserin The British Museum'da yer alığını ve müstensihinin belli olmadığını dile getirmiştir. Bu eser için muhteva ve şekil bakımından geniş bir bilgiden söz etmek mümkün değildir. Yazar, bu bilgiler ışığında çeviri yazılı metnin hazırlanmasında izlenen yollardan bahsederek Walter Gallery'de bulunan *Tuhfetü'l Ahyâr* nüshasında yer alan oldukça süslü şekilde yazılan hikâyelere yer vermiştir. Bunun akabinde British Museum'da bulunan Sinbâd nüshasında yer alan farklı tarzda yazılmış olan çeviri yazılı metinlere yer verilmiştir.

Eser, bu dört bölümden sonra “*Sonuç*”, “*Kaynaklar*”, okuyucuların anlamakta zorlanması için hazırlanmış “*Sözlük*” ve “*Dizin*” bölümleriyle tamamlanarak okuyuculara sunulmuştur. “*Tipki Basım*” kısmında *Tuhfetü'l Ahyâr* (Walters Art Galery Baltimore, W.622) ve *Kitâb-ı Sindbâd* (The British Museum, Harl.5450/9) isimli eserlerde yer alan hikâyelerin orijinal nüshalarına

2 Fidan, *Türk Edebiyatında Sinbâd- Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd*, 119-120.

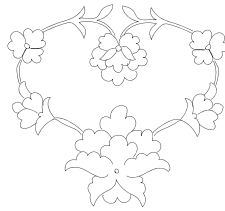
3 Fidan, *Türk Edebiyatında Sinbâd- Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd*, 136.

yer verilmiştir.⁴

Sonuç olarak Doç. Dr. Gülşah Gaye Fidan, klasik Türk edebiyatı alanında mensur hikâyecilik üzerine yapılan çalışmaları ele alarak Sindbâd hikâyelerinin kökeni ve yayılma süreçlerini gözden geçirmiştir. Ayrıca Fidan, yapı ve üslup açısından da inceleme yaparak günümüz hikâyecilik anlayışına da farklı bir soluk getirmiştir. Sindbâd-nâmelerin Türkçe versiyonları ile ilgili yapılmış olan bu ilk eserle kültür tarihimizde, asırlar boyu süren geleneksel birikimleri gün yüzüne çıkartılarak gelecek nesillere yeni filizler bırakılmış olacaktır.

Kaynaklar

Fidan, Gülşah Gaye. *Türk Edebiyatında Sinbâd-Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Tıpkı Basım)*. Amerika Birleşik Devletleri: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 2013.

4 Fidan, *Türk Edebiyatında Sinbâd- Nâme Çevirileri: Tuhfetü'l Ahyâr ve Kitâb-ı Sinbâd*, 142-268.

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (KD-UDKEAD)
International Journal of Language, Culture and Literature Researches (KD-IJLCLR)

E-ISSN: 3023-820X
Kış 2024 Winter 2024
Cilt 1 Volume 1
Sayı 2 Issue 2